

6. SINIFLAR

BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE YAZILIM

BİLGİ PAYLAŞIM ARAÇLARI VE İŞBİRLİKLİ YAZARLIK DERS NOTLARI

BİLGİ PAYLAŞIM ARAÇLARI

İŞBİRLİKLİ YAZARLIK

- İçeriğinin kullanıcıların katkılarıyla oluşturulduğu bilgi paylaşım yöntemidir.
- İşbirlikli yazarlık sitelerine en iyi örneği çevrimiçi bir ansiklopedi olan Vikipedi'yi gösterebiliriz.
- Bu ansiklopedinin tamamı kullanıcıların ortak çalışmasıyla hazırlanmıştır.

ÇOKLU ORTAM PAYLAŞIMLARI

- Çoklu ortam, bilginin yazı, ses, resim gibi farklı biçimlerin birlikte kullanılarak sunulmasıdır.
- Sadece ses veya görüntünün olduğu ortama çoklu ortam diyemeyiz, her ikisini içeren ortama çoklu ortam diyebiliriz.
- Çoklu ortam paylaşım sitelerinin en popülerleri **Youtube**, **Flickr** ve **Instagram**'dır.
- Youtube bir video paylaşım sitesi iken Flickr ve Instagram ise birer resim ve fotoğraf paylaşma çoklu ortam siteleridir.

WEB GÜNCELERİ (BLOG)

- İnternet günlüğü olarak tanımlayabileceğimiz **Bloglar** kullanıcıların dilediği konularda yazılar yazabileceği kişisel internet sayfalarıdır.
- Ziyaretçiler de blog sahibinin izin vermesi durumunda yazılara yorum yapabilirler.
- Kullanıcılar kişisel blog sayfalarında başından geçen bir olay, yaptığı bir alışveriş, okuduğu bir kitap, izlediği bir film gibi her konuyla ilgili yazı yazmakta serbesttir.
- Blog siteleri düşüncelerimizi milyonlarca internet kullanıcısıyla paylaşmak için güzel bir araçtır ve günümüzde oldukça popülerdir.
- Blog açmak ve kullanmak ücretsizdir.

ETİKETLEME

- Etiketler bir konuyla ilgili veya bir fotoğrafta yer alan kişiyi işaretlemek ve böylece o kişiyi haberdar etmek için kullanılır.
- Ayrıca etiketlenen kişinin ismine tıklandığında o kişiye ulaşılmasını da sağlar.

SOSYAL İMLEME

- Kullanıcıların internette gezinirken beğendiği içerikleri veya siteleri işaretleyip diğer kullanıcılar ile paylaşabilmesini imkan veren bilgi paylaşım araçlarıdır.
- En popülerleri Delicious ve Reddit'tir.

SOSYAL MEDYA

- Sosyal medya, kişilerin internet üzerinde birbiriyle yaptığı görüşmeler ve paylaşımların bütünüdür.

SOSYAL AĞLAR

- Sosyal ağlar, insanların günlük yaşamlarındaki sosyal ilişkilerini, yaşadıkları olayları internet ortamına taşıyabildiği, duygu ve düşüncelerin yanı sıra fotoğraf, videolarını paylaşabildiği gerçek hayatın sanal bir kopyasıdır.

- Sosyal ağ denilince ilk sıralarda Facebook, Twitter ve Google Plus akla gelmektedir.

SOSYAL AĞLARI KULLANIRKEN

- Milyonlarca kişinin yer aldığı sosyal ağları kullanırken çok dikkatli olmamız gerekir.
- Yanlışlıkla paylaştığımız veya yanlış kişilerle paylaştığımız bir bilgi bir anda milyonlarca kişiye ulaşabilir.

KİŞİSEL BİLGİLERİNİZİ HERKESLE PAYLAŞMAYIN

- Kötü niyetli kişilerin eline geçtiğinde olumsuz sonuçlar doğurabilecek
  - telefon numarası,
  - doğum tarihi ve yaş
  - T.C kimlik numarası
  - e-posta adres gibi bilgileri herkesle paylaşmayın.

HER ŞEYİ HERKESE AÇIK PAYLAŞMAYIN

- Aile, arkadaşlar, yakınlar gibi gruplar oluşturarak yapacağınız paylaşımları görececek kişileri belirleyin.
- Ailenize ait fotoğrafları yakınlarınızın görmesini isteyebilir fakat arkadaşlarınızın görmesini istemeyebilirsiniz.

TANIMADIĞINIZ KİŞİLERLE İLETİŞİME GEÇMEYİN

- Arkadaşlık teklifi gönderen tanımadığınız kişilerin tekliflerini kabul etmeyin.
- Unutmayın, bu kişinin zannettiğiniz kişi olduğundan asla emin olamazsınız.
- Siz de tanımadığınız kişiye arkadaşlık teklifi göndermeyin.

GÜÇLÜ ŞİFRE OLUŞTURUN

- Sosyal ağ hesaplarınızı güçlü şifreler ile koruyun.
- Unutmayın, hesabınız ele geçirilirse yapılan tüm paylaşımlardan siz sorumlu olursunuz.

PAYLAŞIMLARA DİKKAT!

- Telif hakkıyla korunan içerikleri (müzik, video, fotoğraf, program) asla paylaşmayın.
- Herhangi bir kişiye veya kuruma hakaret, küfür etmeyin, kötü ve aşağılayıcı sözler kullanmayın.
- Bunlar bilişim suçlarına girdiğinden hiç beklemediğiniz cezalar ile karşılaşabilirsiniz.

DİJİTAL KİMLİK

- İnternet ortamında sanal olarak oluşturulan kimlik kartıdır.
- Dijital kimliğiniz ad, soyad gibi kişisel bilgilerin yanısıra eğitim durumu, iletişim bilgileri, ilgi alanları ve iş deneyimleri gibi bilgileri de içerir.
- Dijital kimliğinizi ücretsiz oluşturabileceğiniz servislerden en bilineni LinkedIn'dir.
- Dijital kimliğiniz sayesinde sanal özgeçmişinizi (CV) oluşturarak işverenlerin sizinle iletişime geçmesini sağlayabilir ya da iş arayanlar ile bağlantı kurabilirsiniz.

İşbirlikli Yazarlık (Ör: Viki)

Bir alandaki çalışmada başkalarıyla işbirliği yapan, ortaklaşa iş yapanlara işbirlikli denir.

Vikipeđi, çevrim içi bir ansiklopedidir ve bu amaca ulaşmak için bir araya gelmiş, karşılıklı saygı çerçevesinde yüksek kalitede bir ansiklopedi oluşturmakla ilgilenen kişilerden oluşan çevrim içi bir topluluktur.

Kullanıcılar bu tarz sitelere üye olarak oradaki bilgileri belli kriterler çerçevesinde düzenleyip, güncelleyebilirler.

Çoklu Ortam Paylaşımları (Ör: YouTube, Flickr)

Çoklu ortam; metin, görüntü, grafik, çizim, ses, video ve animasyonların bilgisayarda gösterilmesi, dosyalarda saklanması, bilgisayar ağından iletilmesi ve sayısal olarak işlenmesi ile ilgili bir kavramdır. Çoklu ortam dediğimiz zaman, çeşitli türdeki bilgi kaynaklarının bir arada olması anlaşılmaktadır. Bir örnekle açıklarsak; sadece ses veya görüntü, bilginin gösterildiği birer ortamdır; bunlar bir araya getirildiğinde ise çoklu ortam olarak adlandırılmaktadır. Bu durumda; metin, görüntü, grafik, çizim, ses, video ve animasyonların birden fazlasının bir arada bulunmasına çoklu ortam denir.

Çoklu ortam paylaşımlarına youtube, flickr gibi web sayfaları örnek gösterilebilir.

YouTube

YouTube üç Amerikalı iş arkadaşının (Chad Hurley Steve Chen ve Jawed Karim) eğlence için açtıkları daha sonra Google tarafından satın alınan, kısaca “Video Paylaşım Sitesi” olarak adlandırabileceğimiz bir web sitesidir. İçeriğinde binlerce hatta belki milyonlarca video bulabileceğiniz video paylaşım sitelerinin ilki, en kapsamlısı ve en büyüğüdür. Uzun uzun keyifli vakit geçebileceğiniz hatta arkadaşlarınızın videolarını bile izleyebileceğiniz ve o videolara yorumlar yazabileceğiniz bir sitedir.

Flickr

İnternet ortamında resimlerinizi ve videolarınızı kolaylıkla depolayabilmenizi, istediğiniz resimleri paylaşabilme, yorumlayabilmenizi sağlayan bir servistir.

Site’nin verdiği hizmet resim depolamayla sınırlı değildir. Arkadaşlarınızı bulup iletişime geçebiliyor, resimlerin yorum özelliğini kullanarak diğer kullanıcılarla iletişimde kalabiliyor, takip edebiliyorsunuz.

Web Günceleri (Ör: Bloglar)

Blog, genellikle güncelden eskiye doğru sıralanmış yazı ve yorumların yayınlandığı, web tabanlı bir yayını belirtir. Çoğunlukla her gönderinin sonunda yazarın adı ve gönderi zamanı belirtilir. Yayıncının seçimine göre yazılara yorum yapılabilir. Yorumlar blog kültürünün çok önemli bir dinamiği ve yapıtaşısıdır. Yorum mekanizması ile Yazar ve okuyucular arasında sürekli bir iletişim sağlanır. Blogcuların kendilerine has bir kültürü vardır. Yapıları birbirine benzer, üzerlerindeki yazışma ve konuşmaların tarzları birbirlerine benzer. İlk ağ günlükleri manüel olarak yazılıp güncellenirken, bugün bu iş için özel yazılmış yazılımlar kullanılmaktadır.

Blog Türleri

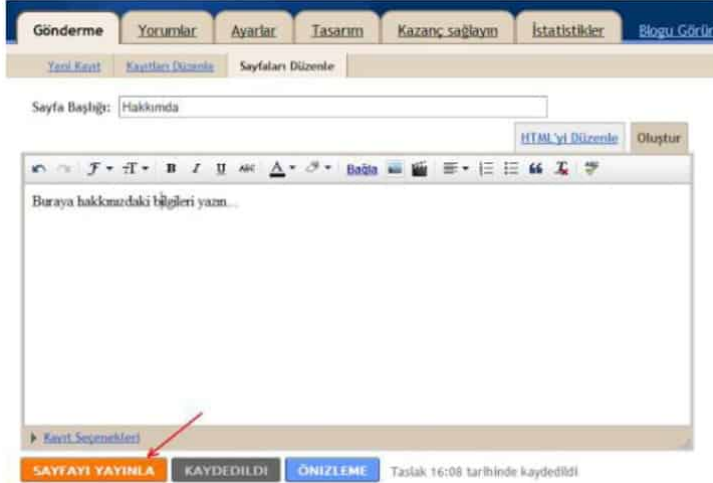
Kişisel İnternet üzerinde bireysel olarak oluşturulan, genel veya belli bir odak noktası olan blog çeşididir.

Temasal Sadece belirli bir alanda yazılan gönderilerin yer aldığı, belirli bir konuda uzman kişilerin yazdığı ve düzenlediği bloglardır.

Topluluk Üyelik sistemine sahip olan ve bu üyelerin yazdıkları gönderilerden meydana gelen bloglardır.

Kurumsal Şirketlerin kendileri ile ilgili haber ve duyurularını daha samimi bir şekilde halka açtıkları bloglardır.

2.3.3. Web Günceleri (Ör: Bloglar)

Etiketleme ve Sosyal İmlleme (Ör: Delicious)

Etiketleme Nedir ve Nasıl çalışır?

Etiketler durum güncellemeleri ve fotoğraflar gibi paylaştığınız şeylerde bir kişiye, sayfaya veya yere bağlantı verir. Örneğin, bir fotoğrafta kimlerin olduğunu söylemek için fotoğrafı veya bir şeyi kiminle yaptığınızı söylemek için bir durum güncellemesini etiketleyebilirsiniz. Gönderilerinizde kişileri, sayfaları ve yerleri etiketlediğinizde, başkalarını kiminle birlikte olduğunuzdan, ne düşündüğünüzden ve nerede olduğundan haberdar etmiş olursunuz.

Birini etiketlediğinizde, bu o kişiye bildirilir. Ayrıca, siz veya bir arkadaşınız sizin gönderinizde birisini etiketlediğinde ve gönderi Arkadaşlar veya daha geniş bir hedef kitleye sahipse, gönderiyi seçtiğiniz hedef kitlenin yanı sıra etiketlenen kişilerin arkadaşları da görebilir. Sosyal İmlleme Sitelerdeki ürün ve/veya hizmet gibi her türlü içeriğe ait sayfa linklerini kullanıcıların paylaşım ve beğenisine sunmaktır.

Sosyal imleme sitelerinde internet kullanıcılarının beğendikleri, ve aynı zamanda onlarında paylaşmak istedikleri her türlü linkleri bulabilirsiniz. Günümüzde çok popüler sosyal imleme siteleri bulunmaktadır. Bu siteler arasında; delicious.com, reddit.com, farkinda.com gibi adresler yer almaktadır.

Delicious sık kullanılan internet sitesi bağlantılarını depolamak, paylaşmak ve yeni siteleri keşfetmek için kullanılan bir sosyal sık kullanılanlar hizmetidir.

Sosyal Medya Kullanımı (Ör: Facebook, Twitter vb.)

Zaman ve mekân sınırlaması olmadan, paylaşımın, tartışmanın esas olduğu bir insanî iletişim şeklidir. Sosyal medya platformlarında insanlarla buluşur ve iletişimde bulunursunuz. İnsanlara yardım eder, yardım alır, sorularına cevap verir ve kendi sorularınızı sorarsınız. Bu bakımdan sosyal medya resmi olmayan eğitim yollarından da bir tanesidir.

Sosyal ağlar arkadaşlarımızla bizlere sürekli temas halinde olabileceğimiz, beğendiklerimizi paylaşabileceğimiz bir ortam sunuyor. Fakat sosyal ağlar kişisel bilgilerinizi, paylaşımlarınızı, arkadaşlarınızı herkesin görebileceği ortamlardır. O yüzden bir kaç noktaya dikkat ederek sosyal ağlarda daha güvenli olabilirsiniz.

1. Kişisel bilgilerinizi herkesle paylaşmayınız.

- Telefon numaranız.
- Ev, okul ve iş adresiniz.
- Doğum gününüz, yaşıınız.
- T.C. kimlik numaranız.
- E-mail adresiniz.

2. Paylaştıklarınız şeyleri istemediğiniz kişilere kapatınız.

- Gönderilerinizi.
- Ailenizle ilgili bilgilerinizi.
- İlişki durumunuzu.
- İlgilendiklerinizi.
- Dini inanç ve siyasi görüşünüzü.
- Bulunduğunuz yeri.
- Size ait fotoğraf ve videolarınızı.

3. Tanımadığınız kişilerin arkadaşlık tekliflerini reddediniz. Çünkü;

- Tanımıyorsunuz.
- Niyetini bilmiyorsunuz
- Zarar görebilirsiniz.
- Üzülebilirsiniz.

4. Güçlü şifreler oluşturunuz ve şifrenizi kimseyle paylaşmayınız. Çünkü;

- Sizin adınıza arkadaşlarınıza mesaj gönderebilirler, zor durumda kalırsınız.
- Profilinizde sizin istemediğiniz şeyleri paylaşabilirler.
- Profil resim ve ayarlarınızı değiştirebilirler.
- Profilinizi kullanan arkadaşınız olur, sorumlu ise siz olursunuz.

Dijital Kimlik Oluşturma (Ör: LinkedIn)

Dijital kimlik kullanarak, kimliğinizi kanıtlamak için e-postanızı dijital olarak imzalayabilirsiniz. Ayrıca, gizliliklerini korumak üzere iletileri şifrelemek için de dijital kimlik kullanabilirsiniz.

Dijital kimlik nedir?

Sertifika olarak da adlandırılan dijital kimlikler, alıcıların bir e-postanın gerçekten sizin tarafınızdan gönderildiğini doğrulamasını sağlar. Sahte e-posta iade adresleri oluşturmak kolay olduğundan, bu özellik faydalıdır. Ayrıca, standart e-posta iletileri Internet’te dolaşırken kartpostalların dijital eşdeğeridir. Yolda okunabilir, hatta değiştirilebilirler. Dijital kimlikler, bazı e-posta programlarıyla birlikte iletileri şifrelemek, içeriklerini gizlemek ve alıcıya ulaştırılırken iletinin değiştirilip değiştirilmediğini göstermek için kullanılabilir.

Nasıl dijital kimlik edinirim?

Pek çok işletmede, sistem yöneticiniz size bir dijital kimlik sağlar. Kişisel kullanım için, sertifika yetkilisinden (dijital kimlik sağlayan bir kuruluş veya şirket) dijital kimlik edinmeniz gerekir.

LinkedIn

Facebook, Twitter gibi sosyal medya mecralarından biridir. Tabi her sosyal medya mecralarının kendine ait farklılıkları var. LinkedIn’ i diğer mecralardan ayıran en önemli özelliği çalışma hayatına yönelik olması. Yani bir nevi iş hayatı paylaşımlarının yer aldığı bir mecra.

Burada oluşturduğunuz profil sizin CV’nizi yani özgeçmişinizi ifade etmektedir.